

L'eclosió retardada de la majoria absoluta del PP al poder judicial

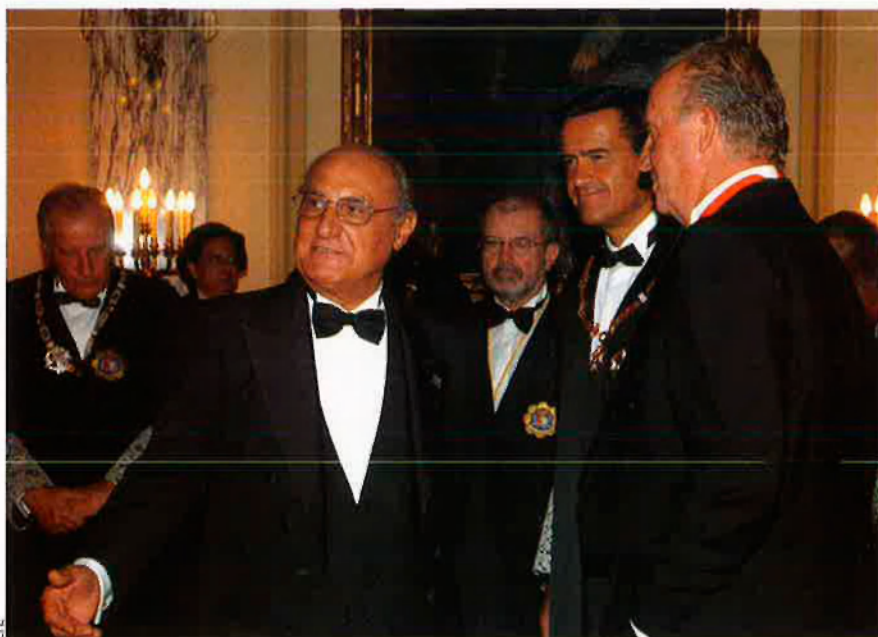
L'hegemonia del PP al poder judicial i, en general, a la judicatura espanyola s'ha manifestat ja en molts episodis. Una hegemonia que es va reforçar per l'acurada feina del PP quan governava, especialment amb majoria absoluta, i per la poca perspiciàcia d'un PSOE que, per mà de l'exministre de Justícia, López Aguilar, es va creure els cants d'entesa que llançaven els populars.

Més enllà d'estirabots d'algun alt magistrat, episodis com la recusació del magistrat del Tribunal Constitucional, Pablo Pérez Tremps, en els recursos contra l'Estatut català, el de De Juana Chaos o les polèmiques renovacions d'alguns magistrats són només la part visible d'una lluita política entre dos blocs. Al poder judicial s'ha acabat reproduint fidelment, quan no ha s'ha fet al dictat, l'enfrontament entre PP i PSOE. La tendència partidista de les batalles judicials ha desdibuixat en alguns casos les línies que separen els tres poders de l'estat: l'executiu, el legislatiu i el judicial.

El govern del poder judicial en funcions.

Una prova que les coses no funcionen en l'àmbit del poder judicial és que el seu òrgan de govern, el Consell General del Poder Judicial (CGPJ), està en funcions des del novembre de l'any passat. I és difícil un canvi de situació immediat. Ara que falten pocs mesos per a les eleccions legislatives, i amb l'actual enfrontament entre PP i PSOE, res no fa pensar que un acord polític permeti desbloquejar la renovació d'aquest òrgan.

El ple del CGPJ, l'integren 20 vocals i un president. Són escollits per mandats de cinc anys. Els vocals són nomenats pel rei, a proposta del Congrés de Diputats i del Senat. Cada cambra n'escull 10, i per majoria de tres cinquenes parts. D'aquí ve la necessitat d'un acord entre les dues forces majoritàries, com a mínim, per renovar aquest òrgan de govern de la judicatura.

El rei Joan Carles conversa amb el president del Tribunal Suprem i del CGPJ, Francisco José Hernando, i amb l'exministre de Justícia, Juan Fernando López Aguilar, en l'inici del curs judicial, el setembre de l'any passat.

El president del CGPJ ho és també del Tribunal Suprem, i també és nomenat pel monarca, però a proposta del ple del Consell. Tot i així, normalment, el president d'aquest organisme és escollit sota el paraigua d'un acord polític previ.

Aquest sistema d'elecció ha significat que PP i PSOE es reparteixin a parts iguals els 20 vocals del CGPJ. Això sí, amb alguna concessió dels socialistes, de vegades, cap a forces minoritàries, com fou el cas de CiU o IU en la composició actual.

El darrer procés d'elecció del CGPJ es va fer fa més de cinc anys, al 2001 —per això avui els seus membres ho són en

funcions—. Va ser fruit de l'acord polític entre populars i socialistes, en un moment de fortalesa dels primers, ja que governaven amb majoria absoluta. D'aquesta manera, el perfil del president del CGPJ, Francisco José Hernando, respon perfectament a aquesta situació política. És a dir, d'alineament amb les tesis més ortodoxes del PP.

El PSOE es deixa marcar els gols.

Amb majoria absoluta, el PP va aconseguir fer-se amb l'hegemonia de l'òrgan de govern del CGPJ, ja que, malgrat un repartiment equitatiu, entre les anomenades majories "conservado-

ra" i "progressista" (incloent-hi en aquest cas els representants d'IU o CiU cedits pel PSOE), es podria parlar d'un empat que queda desfet pel president, Francisco José Hernando. Tenir la majoria en aquest cas és un element clau, ja que el CGPJ és qui designa els magistrats del Tribunal Suprem, els presidents de Sala de l'Audiència Nacional i dels Tribunals Superiors de Justícia, i altres òrgans relacionats amb el món de la judicatura. El mateix rodet parlamentari que el PP va aplicar durant la legislatura anterior, quan disposava de majoria absoluta, també es va aplicar en els diversos nomenaments de magistrats que va anar fent el ple del CGPJ. Així, els conservadors van anar fent-se amb l'hegemonia en l'àmbit judicial.

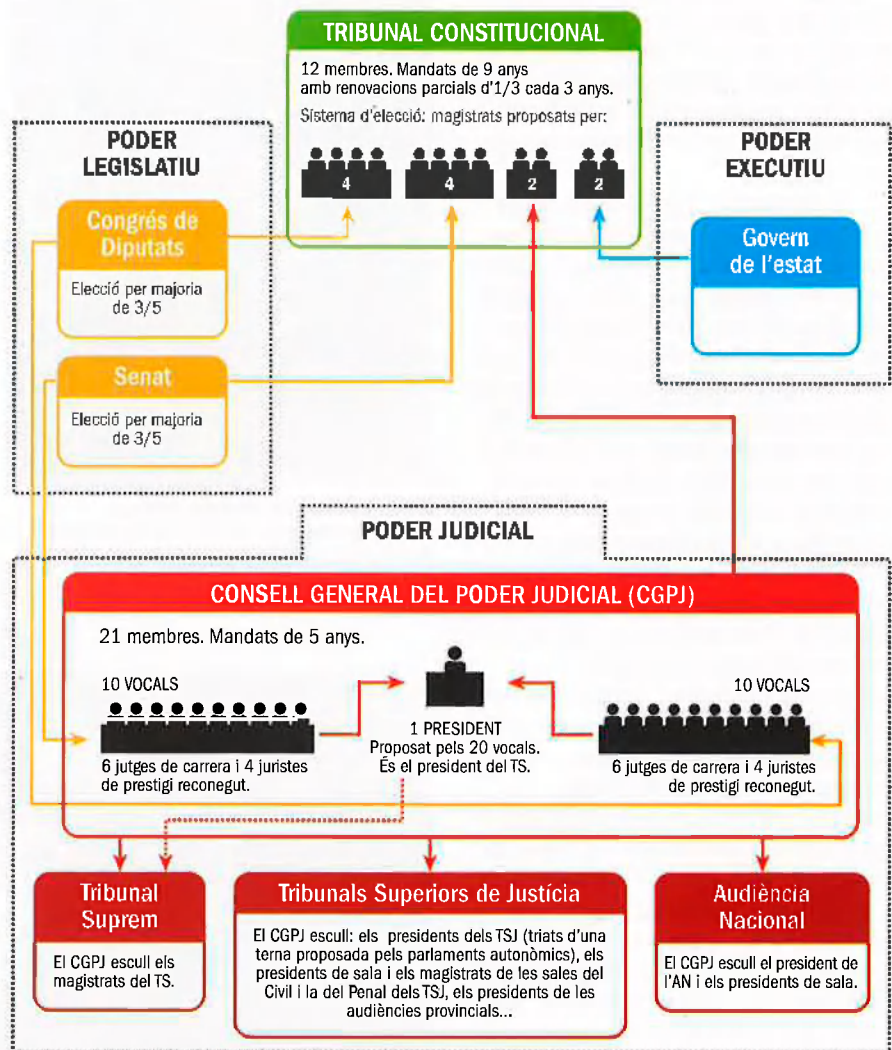
L'aspecte més curiós d'aquest procés és que es produïa en connivència amb el PSOE. Era l'època que el llavors primer dirigent de l'oposició, José Luis Rodríguez-Zapatero, practicava l'anomenada "oposició tranquil·la", amb la tendència a donar el suport que calgués als grans "pactes d'estat" del govern d'Aznar.

Un d'aquests acords fou el "Pacte d'estat per a la reforma de la justícia", subscrit pel PP i el PSOE el 31 de maig del 2001. Va ser impulsat per qui llavors era ministre de Justícia, José María Michavila, i el responsable del PSOE en matèria de justícia, Juan Fernando López Aguilar –que acabà sent ministre de Justícia del Govern de Rodríguez Zapatero–, els quals mantenien una relació excel·lent.

Però, amb el temps, fonts jurídiques afirmen que en aquest pacte, el PSOE hi aportà els grans principis ètics i les definicions de bones intencions. Però el PP, en canvi, hi aportà la lletra petita i la redacció de l'articulat. D'aquesta manera, a l'hora de la veritat, els més crítics amb aquest pacte afirmen que acabà sent una mena de xec en blanc per al PP i per a la majoria conservadora del poder judicial. Un xec que es va començar a estripar quan el PSOE, disconforme amb l'evolució d'aquest acord, va trencar el pacte per a la Justícia a final del 2003, a les portes de les eleccions legislatives.

Dins el PSOE, durant aquest període, hi havia dues percepcions, les quals, de fet, han perdurat fins a avui. D'alguna manera es podrien personalitzar en les

L'elecció dels alts magistrats a l'estat espanyol

figures de l'exministre López Aguilar i de la vicepresidenta actual del Govern espanyol, María Teresa Fernández de la Vega, provinent també del món de la judicatura. El primer, en plena majoria del PP, és partidari d'afavorir l'entesa per aconseguir acords que puguin millorar el funcionament de la judicatura espanyola. Per contra, Fernández de la Vega encapçala el sector partidari de mantenir una actitud més contundent d'oposició a la gestió dels populars i a no facilitar l'acció de la majoria conservadora del poder judicial.

Va ser precisament aquest sector més contundent del PSOE el que va impulsar una reforma del sistema d'elecció dels magistrats per part del CGPJ, al 2004. Fins llavors, el ple del Consell només necessitava una majoria simple per fer els nomenaments. A partir d'a-

questa reforma són necessaris 13 vots dels 21 membres (20 vocals i el president), la qual cosa obliga a cercar consensos que superin els dos blocs, el conservador i el progressista.

De fet, es podria dir que el relleu de López Aguilar al capdavant del Ministeri de Justícia (enviat –segons algunes fonts, a contracor– com a cap de llista del PSOE a les Canàries, en les properes eleccions autonòmiques) per Mariano Fernández Bermejo significa el triomf de les tesis de Fernández de la Vega. Ja en l'inici de la legislatura, en les primeres travesses de la composició del Govern de Rodríguez Zapatero, havia sonat com a ministre de Justícia José Antonio Alonso, proper a les tesis de la vicepresidenta actual, tot i que finalment fou nomenat ministre de l'Interior i, posteriorment, de Defensa.

El PSOE reacciona quan li arriba el torn. Així doncs, després de mirar cap a altres bandes, en el procés de distorsió partidista del poder judicial, el PSOE sembla que ha optat per una política més contundent per afrontar l'hegemonia que amb tanta facilitat va cedir al PP.

Ja fa temps que la judicatura ha estat utilitzada per les estratègies polítiques partidistes en connivència amb les dues grans formacions. Un dels exemples més flagrants fou el de l'aprovació de la llei de partits. Una llei que molts experts juristes critiquen per haver-se fet *ad hoc* per il·legalitzar una força política, que fou, en aquell cas, Batasuna. Aquesta persecució judicial sistemàticament es traslladà a entitats de caràcter polític cultural i comunicatiu del País Basc, amb el tancament consegüent de diversos mitjans de comunicació i l'inici de macroprocessos contra sectors socials bascos al complet.

Aquestes polítiques, impulsades per un PP que disposava de majoria absoluta, mai no van trobar resposta, tot al contrari: complicitat, del PSOE.

Aquest procés va continuar amb els judicis contra el president i la mesa del Parlament basc per no il·legalitzar el grup parlamentari de Batasuna. Tampoc el PSOE no hi va detectar cap perill.

De fet, no ha estat fins que ha constatat en pròpia pell la pressió de la judicatura que el PSOE no ha començat a moure fitxa. I això fou quan la pressió judicial apunta als processos emblemàtics que José Luis Rodríguez Zapatero havia presentat: les reformes estatutàries, especialment la de Catalunya, i el procés de pau del País Basc. I la fitxa, com s'apunjava abans, un ministre de Justícia disposat a enfrontar-se amb l'hegemonia conservadora del CGPJ, Mariano Fernández Bermejo.

Un CGPJ com a eina política. La mateixa intervenció del nou ministre de Justícia en l'acte de presa de possessió del nou càrrec mostra l'alt nivell de confrontació política en el CGPJ. El ministre, conegut per la seva contundència a l'hora de respondre als seus adversaris, va parlar de la necessitat que el "CGPJ recuperi la legitimitat que no té per culpa del bloqueig que li impedeix de renovar-se". I és que al PSOE li convé una renovació d'aquest òrgan

El nou ministre de Justícia, Mariano Fernández Bermejo, s'ha destacat sempre per no témer l'enfrontament directe amb els seus adversaris polítics, el sector conservador de la judicatura.

per trencar l'hegemonia del PP en la judicatura, ja que els populars tenen en aquest estament una arma de desgast molt efectiva contra l'executiu de Rodríguez Zapatero.

Un dels episodis recents que potser mostra més clarament l'ús partidista del CGPJ és el de la renovació del Tribunal Superior de Justícia del País Basc (TSJPB). Alguns dels membres del CGPJ van fer tot allò que van poder per intentar, mitjançant els nomenaments, afavorir el processament contra l'expresident del Parlament basc, Juan María Atutxa, i la Mesa d'aquesta Cambra.

El 2002 calia cobrir una vacant de la Sala Civil i Penal del TSJPB. Llavors fou nomenat Roberto Saiz, magistrat de la corda del PP. Aquest nomenament va ser promogut pels vocals del CGPJ Juan Pablo González, de la majoria

Manifestació en suport a Inaki de Juana Chaos.

Jocs malabars en el cas De Juana Chaos

La situació del pres d'ETA ha posat en evidència les tensions en el si del poder judicial espanyol, entre els magistrats de l'òrbita del PSOE i del PP, i també ha demostrat fins a quin punt el Govern de Zapatero ha estat permeable a les pressions polítiques i mediàtiques dels populars per evitar, sigui com sigui, que De Juana Chaos fos alliberat. El cas constata l'íntima vinculació entre la política i la justícia a l'estat espanyol.

A final del 2004 un sector de la premsa de Madrid alerta que el donostiarra

és a punt de complir la condemna i de quedar en llibertat. L'Audiència Nacional li denega el llicenciament definitiu i ordena que continui a presó mentre s'investiguen les redempcions que ha obtingut per estudis i treball.

Al gener del 2005, el jutge Grande Marlaska decreta presó provisional per al reclus per dos delictes d'amenaques terroristes i pertinença a banda armada. Les acusacions es basen en dos articles publicats al diari *Gara*, al desembre del 2004, que havien passat del tot des-

conservadora –proper a les tesis de Jaime Mayor Oreja i del Foro de Ermua– i Javier Martínez Lázaro, de la majoria progressista, però procliu als acords amb els conservadors –fet que li ha comportat crítiques d’alguns dels seus companys de la majoria progressista, les quals va compartir amb la vocal també progressista, Montserrat Comas–.

L’acord per nomenar Roberto Sáez al TSJPB, el 2002, era vinculat a nomenar un magistrat progressista, al cap de dos anys, per a una altra vacant prevista al tribunal basc. Cal situar-nos en l’època dels discursos del “*bloque constitucionalista*” contra el nacionalisme basc, amb un PSE-PSOE en mans dels discursos de Nicolás Redondo Terreros i Rosa Díez.

Però el 2004, amb l’arribada del PSOE al poder, aquest acord no es va

apercebut. La vicepresidenta del Govern espanyol, María Teresa Fernández de la Vega, diu que mantenir Inaki de Juana a presó és un “efecte tranquil·litzador davant el gran escàndol” que, considera, provocaria que sortís en llibertat. Al juny, un altre magistrat de l’Audiència Nacional, Santiago Pedraz, no veu cap delictes en els escrits de De Juana i ordena que sigui alliberat. Dies després, el ministre de Justícia, López Aguilar, anuncia que construiran “noves imputacions per evitar que surtin al carrer” els presos d’ETA que ja han complert les condemnes. Al juliol, l’Audiència Nacional revoca l’acta de Pedraz i processa el membre d’ETA. A l’octubre del 2006 comença el judici a Madrid. Es reclama una pena de 96 anys de presó pels dos articles d’opinió. Finalment és condemnat a gairebé tretze anys. De Juana presenta recurs i el Tribunal Suprem decideix modificar la pena i l’acaba fixant en tres anys.

Davant tots aquests canvis de criteri, el moviment proamnistia basc acusa el Govern del PSOE de fer “malabarismes” i reclama que De Juana quedi en llibertat sense càrrecs.

Daniel Gómez Amat
Bilbao

L’extint pacte per la justícia per a alguns va ser un xec en blanc del PSOE al PP

complir. No només això, sinó que el mateix president del CGPJ va fer mans i mànigues per retardar el nomenament, fins i tot, amb una sentència del mateix Tribunal Suprem pel mig. A força de rebutjar els candidats proposats pel Parlament basc, sense explicacions i evitant d’inloure peticions de vocals crítics a l’ordre del dia de les reunions del Consell, el nomenament d’aquest magistrat es va retardar més de dos anys.

Amb aquestes estratègies osquesades des del CGPJ s’aconseguia, per exemple, que la Sala del TSJPB, que havia d’acceptar processar la Mesa del Parlament basc, quedés en una mena d’empat tècnic. Per aquest motiu, el president d’aquest tribunal va convocar el que se’n diu una “sala de la discòrdia”, per prendre una determinació. Aquesta sala comporta la incorporació de tres magistrats més, proposats pel president del Tribunal, per trencar l’empat.

És en aquest punt quan s’accentuen els tripijocs. Si la convocatòria de la Sala de la discòrdia es va fer un divendres, per al dilluns següent el president del CGPJ, a instàncies del qui llavors era fiscal general de l’estat, Jesús Cardenal, va convocar una comissió permanent de Consell (integrada per cinc membres, inclòs el president mateix), per revocar la proposta del president del TSJPB. I dilluns mateix, la permanent del CGPJ anul·lava l’acord de creació d’aquesta “sala de la discòrdia”. El ple del Consell General ratificà, al cap de pocs dies, aquesta decisió, i nomenà uns altres magistrats per integrar la sala de la discòrdia. Amb la composició de la nova sala, a mesura d’Hernando, el processament contra Atutxa i la Mesa del Parlament anà endavant.

Amb tot, i després de patir un linxament de la caverna mediàtica espanyola, el president del TSJPB es jubilà, l’estiu del 2003. Va ser substituït per Fernando Ruiz Pineiro, lletrat del

CGPJ i de la corda de Juan Pablo González. Ara, la sala que havia de jutjar el cas d’Atutxa ja era en mans de la majoria conservadora. Però l’excés d’ímpetu va acabar afavorint l’expresident del Parlament basc i els seus companys de Mesa. La jutgessa instructora del cas, Nekane Bolado –basquista–, va proposar l’arxivament de la causa contra Atutxa. Tant Ruiz Pineiro, com Roberto Saiz, com Antonio García (jutge també conservador), van respondre amb un acte que va entrar tan a fons en l’assumpte que el Parlament basc el va poder fer servir d’argument per a recusar-los, en considerar que havien quedat “contaminats” per al judici. Així, finalment va ser una altra sala del TSJPB la que va acabar donant per bona la proposta d’arxivament del cas contra Atutxa i la Mesa del Parlament basc.

Part dels intents d’obstaculitzar el funcionament normal de les funcions del CGPJ han quedat recollits en una demanda presentada al Tribunal Suprem pel vocal, proposat a instàncies de CiU, Alfons López Tena, del mateix Consell, interposada contra el president de l’organisme judicial i del mateix TS, Francisco José Hernando.

Un cop vist tot aquest embull, és fàcil entendre que el lehendakari, Juan José Ibarretxe, o el dirigents del PSE-PSOE, Patxi López, tinguin processos oberts, per haver-se reunit amb Batasuna. Només cal veure que l’instructor del cas Ibarretxe és ni més ni menys que el mateix Roberto Saiz.

Avui el PP ha sabut atrinxer-se en determinats estaments judicials per teixir una estratègia d’assetjament polític que li permeti recuperar el Govern espanyol, sigui torpedinant el procés basc o l’Estatut de Catalunya, amb l’objectiu final de desgastar el PSOE.

Però l’ús de la justícia amb finalitats polítiques no és cap novetat. Ni patrimoni exclusiu del PP. Només cal recordar el cas Banca Catalana, que es va llançar contra el president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol, als anys vuitanta.

La politització de la justícia és, doncs, una tradició secular a Espanya. Una tradició que coincideix amb la d’altres països de la conca mediterrània, com per exemple, Turquia.

Enric Rimbau